

HALLITUKSEN KERTOMUS TOIMINNASTA 2018

Kehittämiskeskus Opinkirjo

OPINKIRJO
KEHITTÄMISKESKUS

SISÄLLYS

Toimintamme lähtökohta	2
Arvot	2
Visio 2023	2
Opinkirjon perustehtävä	2
Strategiset valinnat 2018-2023	2
I KEHITTÄMISTOIMET JA HANKKEET	3
HYVÄ TOVERUUDEN KILPA OPPILAIDEN OSALLISUUDEN JA HYVINVOINNIN TUKENA	3
HYMY KOULUJEN HENKILÖSTÖN OSALLISUUDEN JA TYÖHYVINVOINNIN KEHITTÄJÄNÄ	4
HYMY-OHJEISTUS JA TUKIMATERIAALI KASVATUKUMPPANUUDESTA KÄYTTÄVIEN KESKUSTELUJEN TUEKSI.....	6
KOULUN HARRASTUSTOIMINNAN KEHITTÄMINEN	7
NUORISOALAN OSAAMISKESKUS	9
OPAS AJATTELUUN: FILOSOFIAA LASTEN KANSSA	11
OPPIMISYMPÄRISTÖT ILMAN RAJOJA.....	12
II BRÄNDIT	13
NUORTEN PARLAMENTTI	13
POPUKOULU.FI.....	16
TUKOKE-TOIMINTA	18
YRITYS HYVÄ.....	21
OMAOPPILASKUNTA.FI	23
III KOULUTUSKOKONAISUUDET	26
"YHTEISÖLLINEN JA OSALLISTAVA KOULUYHTEISÖ" -KOULUTUKSET JA TILAUSKOULUTUKSET	26
IHMISOIKEUDET HALTUUN! (2017-2018)	27
MOKKI: MUOTOILULLA MONIALAISUUTTA, OSALLISUUTTA JA YHTEISÖLLISYYTTÄ (2017-2018).....	28
MOKKI: TUOTEMUOTOILUA JA TEKNOLOGIAA MONIALAISESTI (2018-2019)	30
OPETTAJA OHJAAJANA: TUTKIELMAT TEEMAOPINTOIHIN JA OSAKSI OPETUSTA	33
TOIMISTO JA HALLINTO	35
Jäsenjärjestöt	35
Yhdistyksen työryhmät.....	35
Vuosikokous ja hallitus	36
Henkilöstöohjelman toteutussuunnitelma.....	36
TOIMINTASUUNNITELMASSA MAINITUT LYHENTEET	38

OPINKIRJON HALLITUKSEN KERTOMUS TOIMINNASTA 2018

Toimintamme lähtökohta on lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja oppimisen tukeminen pedagogisissa oppimisympäristöissä, etenkin yhteisöllisiksi oppimiskeskuksiksi rakentuissa peruskouluissa.

Arvot

Me opinkirjolaiset toimimme yhdessä, avoimesti ja rehellisesti, humanisti ja oikeudenmukaisesti, ympäristön osana sitä kunnioittaen. Ihmisten yhdenvertaisuus on lähtökohtamme.

Visio 2023

Opinkirjo on oppivan yhteisön ja yhteisöllisyyden rakentamisen asiantuntija ja tukija. Opinkirjo on alallaan tunnettu ja vaikuttava toimija, kehitystä edistäviä verkostoja kokoava voima ja muutosaaltojen lähde. Opinkirjon palvelut ja tuotteet koetaan korkealaatuisina, arjen työtä käytännössä helpottavina työkaluina ja ne kohtaavat kaikki kohderyhmiin kuuluvat käyttäjät.

Opinkirjon perustehtävä on tukea kouluja niiden kehittymisessä jäsentensä oppimista ja hyvinvointia synnyttäväksi oppimiskeskuksiksi. Luomme tutkimustietoon pohjautuvia käytännöllisiä ratkaisuja opettajille ja ohjaajille. Noudatamme kaikissa toimissamme seuraavia periaatteita:

- Lapsi ja nuori on aina työmme keskiössä.
- Kehitystyömme keskeisin sisältö on yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja osallisuuden kehittymistä tukevien menetelmien ja mallien kehittäminen yhdessä lasten ja nuorten kanssa.
- Jaamme omaa osaamistamme ja olemme alttiita oppimaan uutta.
- Arvostamme verkostoja ja teemme niissä avointa yhteistyötä.
- Palvelumme ovat käytettävissä ja saatavissa kaikkialla Suomessa.

Strategiset valinnat 2018-2023

Keskitymme seuraaviin yhteisöllistä toimintakulttuuria kehittäviin muutoksiin:

- Oppimisympäristöiksi ymmärretään koulutilojen ja virtuaalisten tilojen ohella kaikki ympäristöt, joissa oppimista tapahtuu. Niitä osataan hyödyntää.
- Osallisuus arkipäiväistyy toimintatavaksi.
- Jokaisen yhteisön jäsenen vahvuudet huomataan, otetaan yhteisen oppimisen lähtökohdaksi ja niiden kehittämistä tuetaan.
- Lasten ja nuorten harrastukset ja vapaa-ajantoiminnat ovat osa oppimiskeskusten toimintaa.

I KEHITTÄMISTOIMET JA HANKKEET

Koulujen osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tukeva Hymy

Kehittämiskeskus Opinkirjo tunnetaan parhaiten Hyvän toveruuden kilvasta ja Hymy-veistoksista sen tunnuksina. Jo sadat tuhannet suomalaiset ovat saaneet veistoksen ja sisältäneet siihen sisältyvät sosiaalisten taitojen ja yhteisöllisyyden arvot sekä siirtäneet nämä arvot ylisukupolvisesti eteenpäin. Hymyt ovat jo suomalainen instituutio: yleiskieleen on vakiintunut käsite hymypoika.

Kehittämiskeskus Opinkirjo hyödyntää Hymyn tunnettuutta luodessaan ja kehittäessään lapsille ja nuorille kohdentuvia palveluita yli sektorirajojen.

PALVELU/HANKE	HYVÄ TOVERUUDEN KILPA OPPILAIDEN OSALLISUUDEN JA HYVINVOINNIN TUKENA
Kuvaus	Hyvä Toveruus Hymy-toiminta on nuorten sosiaalisia taitoja positiivisella kannustuksella vahvistavaa toimintaa, jossa pääpaino on nuorten vertaispalautteella. Yhteisön keskuudestaan hyvän toveruuden arvoista arvostettu henkilö palkitaan Hymy-veistoksella.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none">• Toimia työkaluna lasten ja nuorten sosiaalisten taitojen harjoittelussa ja hyvän ilmapiirin luomisessa nuorten sosiaalisissa yhteisöissä.• Ehkäistä kiusaamista.• Edistää toiset positiivisesti huomioivaa vuorovaikutusta.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none">• Välitettiin veistoksia Hymy-toiminnan palkinnoksi. Hymy-kilpa järjestettiin noin tuhannessa koulussa.• Aloitettiin kotisivujen uudistus.
Nuorisolain arvopohja	Hyvän toveruuden Hymy-toiminta tukee ja vahvistaa Nuorisolain arvopohjan mukaisesti nuorten kasvua, itsenäistymistä ja yhteisöllisyyttä sekä kannustaa positiivisen palautteen antamiseen silloin kun aiheita on. Toiminta kohtelee nuoria yhdenvertaisesti. Perusteena on nimenomaan nuoren oman toiminnan tapa ja laatu yhteisössä – ei status ryhmässä, varallisuus, ihonväri tms. Toiminta kannustaa ottamaan yhteistä vastuuta ryhmän hyvinvoinnista riippumatta kulttuuritaustasta.

Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	Hymy-toiminta on nuorten omaa toimintaa, jossa nuoret itse ovat toimijoina ja osallistujina. He itse ratkaisevat, kenelle haluavat antaa tunnustusta toimimisesta ryhmän hyväksi.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Esitettä (suomi ja ruotsi) lähetettiin peruskouluihin, toiseen asteen oppilaitoksiin ja kuntiin keväällä yhteensä 3 900 kappaletta. Muissa tilaisuuksissa sitä jaettiin lisäksi noin 1 000 kappaletta. • Hymy-toimintaan liittyi lukuisia lehtiartikkeleita vuoden aikana mm. Keski-suomalaisen julkaisu. • Educa-messut • Opinkirjon kotisivut.
Arviointi	<ul style="list-style-type: none"> • Hymy-toimintaan osallistui n. 69 000 lasta ja nuorta (3 450 luokkaa, joissa 20 lasta). • Veistoksia välitettiin 6 985 kappaletta.
Alueellinen toiminta	Hymy-toimintaa järjestettiin Ahvenanmaata lukuun ottamatta kaikissa Suomen maakunnissa, yli 400 paikkakunnalla.
Vapaaehtoiset toimijat	Vapaaehtoisina voidaan pitää kaikkia koulujen opettajia, ohjaajia ja muita henkilöitä, jotka järjestävät Hymy-toimintaa kouluissa. Opinkirjon kotisivuilla on ohjeistusta toimintaan.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	MRJ, IK, Reeta Kauranen, Elli ja Aleks Rintala, Opinkirjon toimisto

PALVELU/HANKE	HYMY KOULUJEN HENKILÖSTÖN OSALLISUUDEN JA TYÖHYVINVOINNIN KEHITTÄJÄNÄ
Kuvaus	Palvelu ulottaa Hyvän Toveruuden Kilvan työyhteisöjen keskinäiseksi työhyvinvointia edistäväksi toiminnaksi.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Kehittää koulujen työyhteisöjä kannustavammiksi ja yhteisöllisemmiksi työyhteisöiksi, joissa voidaan huomioida kollegoja myös positiivisesti. • Saada Hymyn merkitys arkipäiväisemmäksi; omaan toimintatapaan voi kiinnittää huomiota joka päivä. Saada opettajat antamaan positiivista palautetta oppilaille aina, kun siihen on aihetta.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Markkinoitiin palvelua koulutuksissa ja erilaisissa opetusalan tapahtumissa. • Lähetettiin työyhteisöjen Hymy-esitteet oppilaitoksille esi- ja alkuopetuksesta toiselle asteelle.

	<ul style="list-style-type: none"> • Tuotettiin Hymy-leimasin ja siihen liittyvä markkinointiaineisto opettajien käyttöön positiivisen palautteen ja kannustuksen antamiseksi oppilaille päivittäin.
Nuorisolain arvopohja	Vaikka palvelu kohdistuu työyhteisöihin, se muuttaa ja kehittää kouluja avoimmiksi, yhteisöllisemmiksi ja kannustavammiksi yhteisöiksi tavalla, joka heijastuu myös koulujen oppilaisiin, lapsiin ja nuoriin. Huoli- ja rangaistuspuheeseen tuodaan kannustusta ja positiivista henkeä. Tällä tavoin lisätään nuorten osallisuutta kouluissa, rohkaistaan opettajia antamaan vastuuta ja kannustamaan nuoria toimimaan saamansa luottamuksen arvoisesti. Näin nuorten kasvuolosuhteet ja kokema hyvinvointi myös paranevat.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	Oppilaitoksissa on ohjeistettu järjestämään äänestykset työyhteisöjen Hymyn saajasta siten, että myös opiskelijat ovat mukana äänestämässä veistoksen saajaa.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Educa-messut • Treduka-messut • Nuori Opettaja –koulutukset maakunnissa • Suoramarkkinointi kouluille ja oppilaitoksille • Lehtiartikkeleita, mm. Helsingin Sanomat • Opinkirjon kotisivut.
Arviointi	<p>Vuosi 2018 oli pilottivuosi työyhteisöjen Hymyn suhteen. Veistoksia välitettiin kaikkiaan 51 kappaletta ja lisäksi kontrolloitiin, millä perusteella veistoksia jaetaan.</p> <p>Arvioinnin perusteella Hymy otettiin HR-osastoilla kehittämisen välineeksi, jolla haluttiin parantaa työyhteisöjen henkeä ja suunnata ajattelua tekijöihin, joiden tutkitusti tiedetään vaikuttavan työhyvinvointiin. Systemaattisinta toimintaa oli yrityksissä, kouluissa HR-kehittäminen on selvästi uutta. Hymyllä onkin merkittävä mahdollisuus ulottaa ammattimaista HR-ajattelua myös koulu-yhteisöihin.</p>
Alueellinen toiminta	Työyhteisöjen Hymy oli tarjolla kaikkialla Suomessa. Veistoksia välitettiin Tampereelle, Helsinkiin, Rovaniemelle, Petäjävedelle, Mikkeliin ja Ylöjärvelle.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	MRJ, Työterveyslaitos, Elli ja Aleks Rintala, OAJ

PALVELU/HANKE	HYMY-OHJEISTUS JA TUKIMATERIAALI KASVATUSKUMPPANUUDESTA KÄYTTÄVIEN KESKUSTELUJEN TUEKSI
Kuvaus	Ohjeistus sisältää tutkimusperustaisesti kootun lomakkeen koulussa koetun hyvinvoinnin kartoittamiseksi ennen kolmikantakeskustelua sekä käsikirjan kolmikantakeskustelun käymiseksi rakentavassa ja ratkaisukeskeisessä hengessä lapsen omista lähtökohdista käsin.
Tavoitteet	Tavoitteena on ollut tuottaa toimintakonsepti, joka <ul style="list-style-type: none"> • tukee lapsen kuulluksi tulemistä koulussa käytävissä kolmikantaisissa keskusteluissa • vahvistaa ja voimaannuttaa lasta keskustelijana • kiinnittää huomiota asioihin, joilla on tutkitusti yhteys lapsen koulussa kokemaan hyvinvointiin • auttaa opettajaa ohjaamaan keskustelua rakentavasti ja ratkaisukeskeisesti.
Toimenpiteet	Viisihenkinen Jyväskylän yliopiston monitieteinen työryhmä on kokoontunut metodisen pohjan rakentamiseksi ja keskustelulomakkeen luomiseksi sekä kommentoinut ja täydentänyt käsikirjoitusluonnosta. Lomaketta ja käsikirjoitusluonnosta on pilotoitu kymmenessä koulussa. Palautteet pilotoinnista on koottu kirjallisesti sekä haastatteleamalla; myös vastauslomakkeet on koottu mittarin arvioimiseksi.
Nuorisolain arvopohja	Ohjeistus on rakennettu metodisesti siten, että se lisää lapsen ja nuoren osallisuuden kokemusta. Taustalla on laaja tutkimus siitä, miten keskustelu tulee koota, jotta kuulluksi tulemisen tunne syntyy ja keskusteltavat teemat ovat lapsen ja nuoren näkökulmasta relevantteja. Tarkoitus on antaa lapselle ja nuorelle oma ääni.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	Pilotointeihin osallistuneille alakoululaisille on kerrottu, että he ovat mukana kehittämässä työkalua, jonka avulla opettajat ja vanhemmat voisivat paremmin kiinnittää huomiota asioihin, jotka ovat lapsille itselleen tärkeitä. Vastanneet ovat saaneet kommentoida lomaketta ja antaa palautetta siitä, sekä tavasta, jolla kolmikantaista keskustelua on käyty.
Viestintä ja markkinointi	Palvelu on ollut kehitysvaiheessa, eikä sitä ole markkinoitu. Valmistelusta on viestitty mm. lapsiasiavaltuutetun kanssa ja huomioitu sen näkökantoja.
Alueellinen toiminta	Pilotointia on tehty Lievestuoreella, Hämeenlinnassa, Jyväskylässä, Espoossa ja Hankasalmissa.

Vapaaehtoiset toimijat	Vapaaehtoisina ovat olleet pilotointiin osallistuneet koulut, niiden opettajat, oppilaat ja huoltajat sekä tutkijatyöryhmä, yhteensä noin 300 henkilöä.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	MRJ, Pia Ruuhi-Liimatainen sekä Anna-Maija Poikkeus, Tuoja Aro, Minna Torppa, Kaili Kepler-Uotinen ja Leena Paakkari Jyväskylän yliopistosta

PALVELU/HANKE	KOULUN HARRASTUSTOIMINNAN KEHITTÄMINEN
Kuvaus	Etsitään mallia, jolla koulussa tapahtuva harrastustoiminta voitaisiin mallintaa nuoria osallistavalla tavalla. Monipuolistetaan yläkoululaisille tarkoitettua koulun kerhotoimintaa.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Kehittää malli, jossa nuoret ovat itse pohtimassa tapaa, jolla harrastuksia voitaisiin tuoda kouluympäristöön tavalla, joka saisi mukaan myös ilman harrastuksia olevat nuoret. • Tukea nuoria hyödyntämään sosiaalista mediaa hyvän edistämiseen nuorten omista lähtökohdista. • Rohkaista nuoria osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun näiden omista kanavissa heille luonteenomaisin keinoin. • Nostaa esille nuorten omaa ääntä heille merkityksellisissä asioissa.
Toimenpiteet	<p>Harrastustoiminnan mallintaminen koulussa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Harrastustoiminnan mallintamista koulun yhteydessä kokeiltiin PopUp-harrastusmessuna. <p>Kerhotoiminnan monipuolistaminen yläkouluissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vloggaajatoiminta (2017-2018) kytkettiin osittain Nuorten parlamentti –toimintaan innostamalla vloggaajia tarttumaan nuoria kiinnostaviin ajankohtaisiin aiheisiin. • Järjestettiin vloggaajille koulutus- ja päätöstapahtuma Perniössä 17.4.2018. • Julkaistiin Opinkirjon youtube-kanavalla 6 videota, jotka ovat hyödynnettävissä kerhotoiminnassa, opetuksessa, nuorisotyössä ja muussa nuorten toiminnassa.

Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Nuorten osallisuus toteutui vloggaajahankkeen toiminnan suunnittelussa, jossa nuoret olivat aktiivisesti mukana. • Toiminta edistää nuorten toiveista lähtenyttä harrastustoimintaa koulussa. • Mediakerhotoiminta on yhteisöllistä ja se edistää oppilaiden äänen kuulumista koulu yhteisössä. • Kerhotoiminta edistää oppilaiden mahdollisuutta vaikuttaa opetuksen toteuttamiseen.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	Vloggaajahanke toteutettiin yhdessä nuorten kanssa. Kerhoissa nuoret olivat toimijoita ja osallistuivat kerhon toiminnassa suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.
Viestintä ja markkinointi	<p>Vloggajakerhohankkeen tiedottamisessa hyödynnettiin Opinkirjon eri kanavia.</p> <p>Saunalahden koulun oppilaat tekivät messuilta videon, jota levitettiin sosiaalisen median kanavissa https://youtu.be/wUioJiOnk9c</p>
Arviointi	<p>Saunalahden yhtenäiskoululla järjestettyjen harrastemessujen yhteydessä kerättiin palautetta osallistujilta. Oppilaat kokivat, että olivat saaneet uutta näkökulmaa harrastamiseen ja alueen harrastustarjontaan.</p> <p>Vloggaajakerhohankkeen arviointi toteutettiin yhdessä kerholaisten ja vloggaajayhteisön kanssa hankkeen päättyttyä keväällä 2018.</p>
Alueellinen toiminta	<p>Espoo ja Salo</p> <p>Espoossa Saunalahden koululla pilotti.</p> <p>Salossa jatkui syksyllä 2017 aloitettu mediakerho. Kerhonohjaajat saivat palkkion kunnan kerhomäärärahoista. Kerhoa tuettiin järjestämällä yksi tapahtuma, jossa vloggaaja Henkka koulutti kerholaisia ja muita koulun oppilaita.</p>
Vapaaehtoiset toimijat	Vloggaajakerholaiset noin 10 kpl. Lukumäärää ei seurattu Opinkirjon toimesta.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	<p>Saunalahden yhtenäiskoulu, JV (harrastemessujen osalta)</p> <p>TK, Perniön yhtenäiskoulu, Pirkko Korhonen, Pauliina Kallio (Salo), vloggaajayhteisö, Henkka, (vloggaajakerhon osalta)</p>

PALVELU/HANKE	NUORISOALAN OSAAMISKESKUS
Kuvaus	Kehittämiskeskus Opinkirjo on osa Nuorten Akatemian hallinnoimaa yhteenliittymää, jossa kolmantena osapuolena on Suomen Nuorisovaltuustojen liitto ry. Yhteenliittymän osaamiskeskus sai valtiosuuskelpoisuuden vuoden 2017 loppupuolella. Toiminta Nuorisovaltuustojen liiton osaamiskeskukseksi alkoi vuonna 2018.
Tavoitteet	<p>Osaamiskeskuksen yhteenliittymä toiminta tukee nuorten osallistumisen ja vaikuttamisen tavoitteita valtakunnallisen nuorisotyön- ja politiikan ohjelman tavoitteiden mukaisesti. Toimintakausilla 2018–2019 tavoitteena on:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viranomaisten ymmärrys nuorten osallisuudesta lisääntyy ja viranomaiset hyödyntävät osallistumisen hyviä käytäntöjä. • Tuotetaan laatukriteerit nuorten osallisuuteen. • Tehdään työkalut nuorisovaikutusten arvioimiseksi sekä valmistellaan prosessia nuorten mielipiteen selvittämiseksi osallisuudesta liittyen kunnallisten peruspalveluiden arviointiin. <p>Opinkirjon vastuulla ovat erityisesti laatukriteerit.</p>
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Viranomaisten ymmärryksen lisäämiseksi nuorten osallisuudesta aloitettiin prosessikoulutukset pilotoinneilla viiden kunnan kanssa. Kohderyhmänä olivat erityisesti kunnan johtotehtävissä ja esimiesasemassa olevat. He edustavat poikkihallinnollisesti eri toimialoja, mikä takaa osallisuusajattelun ja toimintatapojen levittäytymisen mahdollisimman laajalle kunnan sisällä. • Laatukriteereistä tehtiin katsaus osallisuus-käsitteen moninaisuudesta, tutkijoiden kriittisistä havainnoista osallisuuden nykytilasta ja heidän suosituksistaan lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamisesta kuntakentällä. Tämän lisäksi kriteerejä työstettiin aikuisten ja nuorten kanssa työpajoissa. Kerättyjä laatuvaikuttamisia testattiin kyselyin ja keskusteluin yhteistyötahojen kanssa, mm. Osallisuuden vahvistajat -verkostossa, muiden osaamiskeskusten, lapsiasiainvaltuutetun ja Lape-hanke johdon kanssa. Toimintakaudella 2018 aloitettiin myös kunnan ja järjestöjen toimijoista koostuvan kehittäjäryhmän kokoaminen. Kehittäjäryhmän tehtävänä on jatkaa laatukriteerien työstämistä eteenpäin. Ryhmä kokoontuu ensi kertaa v. 2019. • Nuorisovaikutusten arviointityökalua ideoitiin asiantuntijoiden kanssa. Asiantuntijat olivat Mannerheimin Lastensuojeluliitosta, Kuntaliitosta ja Suomen nuorisovaltuustojen liitosta. Keskusteluja toteuttavasta työkalusta käytiin myös kunnallisen nuorisotyön osaamiskeskus Kanuunan ja Kuntademokratia-verkostoon kuuluvien

	<p>kunnan työntekijöiden ja viranhaltijoiden kanssa. Nuorisoerityisiä kysymyksiä tarkasteltiin lisäksi prosessikoulutuksissa ja erilaisten nuorten (kunnat, Nuva) kehittämissä.</p>
Nuorisolain arvopohja	<p>Osaamiskeskus tavoittelee nuorten osallisuus- ja vaikutusmahdollisuuksien kehittämistä ja parantumista julkishallinnon alaisissa toiminnoissa, yhteisöllisyyden tunteen kasvamista ja niihin liittyvien taitojen ja tietojen oppimista.</p>
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	<p>Jokainen prosessikoulutus alkoi työpajalla kunnan nuorille paikallisessa peruskoulussa ja/tai toisen asteen oppilaitoksessa. Lisäksi osassa prosessikoulutuksista oli mukana kunnan nuorisotoimen harjoittelijoina toimineita alle 29v. nuoria. Laatuksiteerejä työstettiin kahdessa eri-ikäisten nuorten ryhmässä ja tehty nettikysely oli avoin kaikille ja vastaajista noin 4% oli nuoria.</p>
Viestintä ja markkinointi	<p>Osaamiskeskuksen osalta viestintää hoidetaan jokaisen mukana olevan järjestön olemassa olevia viestintäkanavia hyödyntäen. Jokainen järjestö on nettisivulleen tehnyt oman alasivunsa osaamiskeskustoiminnalle ja lisäksi sosiaalisen median kanavissa (FB, Twitter) osaamiskeskustoimintaa tuodaan säännöllisesti esille.</p> <p>Medioihin oltiin myös yhteydessä suuremman mediahuomion saamiseksi nuorten osallisuudelle. Yle Puhe teki aamulähetykseensä aiheesta haastattelun ja samana päivänä julkaistiin jokaisen järjestön blogissa aiheesta kirjoitus, jota markkinointiin somekanavissa.</p>
Arviointi	<p>Arviointi on tehty määrällisesti merkitsemällä ylös jokaiseen koulutukseen, työpajaan tai muuhun tapahtumaan osallistuneet. Laadullista palautetta on kerätty työpajoista ja koulutuksista sekä suullisesti että kirjallisesti.</p>
Alueellinen toiminta	<p>Nuorten osallisuuden osaamiskeskus on valtakunnallinen toimija. Ensimmäiset pilottikunnat ovat Uudenmaan, Keski-Suomen ja Pirkanmaan maakuntien alueelta. Laatuksiteereitä ja nuorisovaikutusten arviointityökalua kehittäviä työpajoja sekä AVI-yhteistyötä on tehty (yhteistyössä Allianssin kanssa) Uudenmaan, Lapin, Pohjois-Savon, Etelä-Savon, Etelä-Karjalan, Varsinais-Suomen, Kanta-Hämeen, Pirkanmaan, Keski-Suomen ja Kymenlaakson maakuntien alueella.</p>
Vapaaehtoiset toimijat	<p>Jokainen kunta on saanut päättää oma-aloitteisesti, ketä kunnan viranhaltijoita ja työntekijöitä prosessikoulutuksiin osallistuu. Samoin aikuisten ja nuorten työpajat ovat perustuneet osallistujien omatoimiseen halukkuuteen osallistua niihin oman kiinnostuksen pohjalta.</p>

Vastuhenkilö ja yhteistyö	SP, TK, MRJ, Nuorten Akatemia, Suomen Nuorisovaltuustojen liitto, Allianssin Oske, OKM, OM:n Dino-hanke, AVIt, muut nuorisovaltuustojen osaamiskeskukset
----------------------------------	--

PALVELU/HANKE	OPAS AJATTELUUN: FILOSOFIAA LASTEN KANSSA
Kuvaus	Tuetaan opettajien valmiuksia tukea laaja-alaisen osaamisen taitoja tuottamalla opaskirja ajattelun taitojen kehittämisestä.
Tavoitteet	Opettajat ja ohjaajat saavat valmiuksia ja työkaluja lasten ja nuorten ajattelun taitojen kehittämiseen.
Toimenpiteet	Julkaistiin opaskirja Opinkirjon MOKKI-sarjassa. Opas valmistui vuoden vaihteessa 2018-2019.
Nuorisolain arvopohja	Ajattelun taitojen vahvistaminen tukee nuorten valmiuksia ja elämännhallintataitoja ja tällä tavoin luo edellytyksiä osallisuuden vahvistumiseen ja yhdenvertaisuuteen.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	Oppaan sisällön tuottamiseen on osallistunut lasten ja nuorten ryhmiä, yhteensä noin 50 nuorta.
Viestintä ja markkinointi	Opas valmistui vuoden vaihteessa 2018-2019, joten markkinointi tapahtuu vuoden 2019 puolella.
Vapaaehtoiset toimijat	Filo ry on tuottanut oppaan sisällön pro bono-periaatteella. Kirjoittajia on kuusi.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	MRJ, Filo ry

PALVELU/HANKE	OPPIMISYMPÄRISTÖT ILMAN RAJOJA
Kuvaus	Oppimisen tueksi haluttiin rakentaa moniulotteisia oppimistilanteita, - ympäristöjä, - materiaaleja ja -tapoja.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Kehittää koulu yhteisöä kokeillen erilaisia toimintatapoja ja oppimisympäristöjen rakentamista. • Toteuttaa kattava joukko erilaisia kehittämisideoita ja -kokeiluja taivuttamalla perinteistä koulurakennusta ja sen lähiympäristöjä.
Toimenpiteet	Kaksivuotisessa kehittämishankkeessa Maunulan yhteiskoulu ja Helsingin matematiikkalukio kokeilivat yhteisopettajuuden uusia muotoja, oppituntien kokoamista isommiksi 2 x 75 minuutin pituisiksi kokonaisuuksiksi, monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista, nuorisokasvattajan toimintaa koulussa sekä Inno-luokka toimintakonseptia perusopetuksessa.
Nuorisolain arvopohja	Kehittämishankkeessa haettiin toimintamalleja ja tapoja, jotka kaventaisivat nuorten kohtaaman elämän ja koulun rakenteellista etäisyyttä ja tekisivät nuorten osallistumisesta oman oppimisensa suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin opetussuunnitelmatavoitteiden mukaisesti todellista.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	Kehittämiskoulujen oppilaat osallistuivat uusien opetusjärjestelyjen kehittämiseen, kokeiluun ja arviointiin. Mukana oli eritoten 50 nuoren joukko.
Viestintä ja markkinointi	Opinkirjo vastasi hankkeen ulkoisesta viestinnästä, ja tuotti hankkeen löydöksistä kokonaisraportin hyödynnettäväksi opetustoimissa. Pääosa viestinnästä tapahtuu 2019.
Arviointi	Hanke oli kehittämishanke, joka perustui kehittäväälle arvioinnille, ts. arviointia toteutettiin läpi hankkeen sen eri osa-alueissa. Keskeisenä olivat nuorten ja opettajien käsitykset siitä, millaista hyötyä uusista toimintatavoista oli oppimiselle ja koulun kokemiselle omaksi oppimisen yhteisöksi.
Alueellinen toiminta	Helsinki, kaksi koulua
Vastuhenkilö ja yhteistyö	MRJ, Virpi Vatanen, Maunulan yhteiskoulu, Helsingin matematiikkalukio, Opetushallitus

II BRÄNDIT

PALVELU/HANKE	NUORTEN PARLAMENTTI
Kuvaus	Peruskoulun päättöluokkien oppilaille tarkoitettu toimintamuoto toteuttaa demokratiakasvatusta nuorten lähtökohdista käsin. Ruohonjuuritasolla toiminta on pääosin vapaaehtoista kerhotoimintaa, mutta toimintaa voi toteuttaa myös muissa nuorten osallisuusryhmissä.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none">• Monipuolistaa koulun kerhotoimintaa osaksi demokratiakasvatusta.• Tukea nuorten osallistumista ja osallisuutta.• Edistää nuorten kiinnostusta yhteiskunnalliseen toimintaan, erityisesti eduskuntaan.• Kehittää toimintoja nuorten kuulluksi tulemisen ja vaikutusmahdollisuuksien parantamiseksi.• Tarjota lainsäätäjille mahdollisuus kuulla nuoria.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none">• Toteutettiin Nuorten parlamentin kerholaistilaisuus Päivälehdennemuseolla, johon osallistui 30 nuorta. Kerholaistilaisuuden teemana oli vastuullinen journalismi ja hyvä journalistinen tapa. Yhteistyökumppanina olivat Päivälehdemuseo ja Julkisen sanan neuvosto.• Julkaistiin pilotoitu valiokuntasimulaatio yläkoulujen käyttöön. Simulaation sisältöä täydennettiin 4 videolla ja 2 valiokunta-aihiolla. Simulaatio julkaistiin Sway-alustalla. Valiokuntasimulaatio jalkautettiin Nuorten parlamentin ohjaajatilaisuudessa osana Poliitikka-viikkoa (vko 44) ja Tuusulan ja Mäntsälän opettajien VESO-koulutusta. Simulaatiota on avattu ja luettu yhteensä 606 kertaa, joista syventyneitä lukijoita on 15%.• Huomioitiin nuorten yhdenvertaisuus päästä mukaan Nuorten parlamentin –istunnon järjestelyissä. Erityistä tukea järjestettiin kahdelle pyörätuolissa olevalle, yhdelle kuulo- ja näkövammaiselle sekä yhdelle näkövammaiselle nuorelle. Mukana oli nuoria eri etnisistä ryhmistä (mm. saamelaisnuori).• Järjestettiin Nuorten parlamentin istunto 23.3.2018. Nuorten parlamentin istunnon kulkua raportoivat helsinkiläinen ja hyvinkääläinen Nuorten toimitus. Nuorten parlamentin kolme edustajaa toteuttivat puhemiehen kyselytunnin. Tunnista julkaistiin video eduskunnan Youtube-kanavalla.

	<ul style="list-style-type: none"> • Luokiteltiin ja analysoitiin suulliset kysymykset. Kirjoitus toimitettiin Lapsiasiavaltuutetulle, Nuoralle, Nuvalle ja toisen asteen opiskelijajärjestöille. • Toteutettiin vuonna 2017 seitsemän koulun kanssa työpajakokonaisuus, jossa pilotoitiin oppilaiden osallistumista opetuksen suunnitteluun ja kehittämiseen. Esite Mokkeja yhteiskunnallisella otteella julkaistiin. Esitettä jaettiin Educa 2018-messuilla ja Nuorten parlamentin istuntoon osallistuneille. • Valmisteltiin vuoden 2019 kerholaistilaisuutta eduskunnassa. • Osallistuttiin kumppanina Allianssin Poliittikkaviikkoon lokakuun lopussa. Poliittikkaviikon tavoitteena on vahvistaa nuorten tietämystä politiikasta sekä kannustaa heitä vaikuttamiseen ja yhteiskunnalliseen keskusteluun. Jaettiin tietoa tapahtumassa sosiaalisessa mediassa. Poliittikkaviikolla hyödynnettiin Nuorten parlamenttiin tuotettuja materiaaleja ja Valiokuntasimulaatio järjestettiin Padasjoella. Simulaatiota oli seuraamassa Yle.
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Nuorten parlamentin istunto tukee nuorten yhteiskunnallista osallisuutta ja nuorten äänen kuulumista yhteiskunnassa. • Kerholaistilaisuudet tukivat nuorten yhteiskunnallista osallisuutta ja median toimintaperiaatteiden ymmärtämistä. • Yhdenvertaisuutta tuettiin kustantamalla osallistujien matkakuluja. • Nuorten parlamentin istunto ja kerholaistilaisuuden ovat esteettömiä. • Nuorten parlamenttiin osallistunut nuori kutsuttiin panelistiksi Virossa järjestettyyn Vote@16 –seminaariin.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	<ul style="list-style-type: none"> • Nuoret osallistuivat kerhojen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. • Nuoret osallistuivat materiaalien tuottamiseen.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Facebook-ryhmässä on rekrytoitu, jaettu materiaalia ja innostettu mukaan toimintaan. • Kiinnostuneiden opettajien yhteystietoja on kerätty tiedotuslistaa varten. Asianmukainen rekisteriseloste laadittu ja julkistettu. • Viestinnässä ja markkinoissa hyödynnetty seuraavia tahoja: Osallisuuden vahvistajat -verkosto, Opinkirjon jäsenjärjestöt, Kuntaliitto, OPH:n aiheen kannalta relevantit virkamiehet ja Lapsiasiavaltuutettu. Kukin taho on voinut tiedottaa istunnosta eteenpäin omia kanaviaan hyödyntäen. Volyyymia ei kyetä seuraamaan. • Nuorten parlamentin blogissa 17 kirjoitusta.

	<ul style="list-style-type: none"> • Facebook -sivun tilastot: julkaisuja (sis. myös jaot) 80 kpl, kattavuus 4 679, sitoutuneisuus 38 ja seuraajia yhteensä 177. • Nuorten istunto 23.3.2018 oli "viraalitapahtuma" eli some-näkyvyys twitterissä hyvä. • Twitter #nuortenparlamentti #osallisuus • Instagram-osumat: #nuortenparlamentti 223 julkaisua ja #nuortenparlamentti2018 29 julkaisua
Arviointi	<ul style="list-style-type: none"> • Istunnosta koottiin arviointi. Opettajat kertoivat hyödyntäneensä Nuorten parlamentista saamaansa kokemusta eri tavoin, kuten käyttämällä suullisten kysymysten aiheita keskustelujen ja projektien aiheina sekä hyödyntämällä Nuorten parlamentin verkkosivuja ja oppilaiden saamia kokemuksia opetuksen tukena. Muutama vastaajista kertoi aikaisemmin käyttäneensä täysistuntosimulaatiota tunnillaan ja aikovansa ottaa varmasti käyttöön uuden valiokuntasimulaation. Osa kertoi saaneensa hyviä materiaaleja ja ideoita oppilaskuntatyöhön sekä pyytävänsä oman paikkakuntansa veteraanikansanedustajia vierailemaan koulullaan. Nuorten parlamentti toiminnan nähtiin tuovan demokratian ja vaikuttamisen lähemmäksi oppilaiden elämää sekä tekevän opettamisesta kiinnostavampaa ja monipuolisempaa. Oppilaspalautteesta voi poimia esimerkiksi seuraavaa: "Olen oppinut millaista politiikka on ja otan asiat vakavammin. Olen myös aktiivisemmin mukana oppilaskunnan toiminnassa." • Kerholaistilaisuudesta koottiin laadullinen osallistujapalaute, jonka mukaan tiivistetyksi mukavan ja innostavan tapahtuman lisäksi mainittiin esim. "oli mukava tavata saman henkisiä nuoria". • Istunnossa oli mukana 146 koulua (suom. + ruot.). Valtakunnallinen kattavuus oli hyvä, sillä pohjoisin ja samalla läntisin koulu saapui Kilpisjärveltä, Itäisin Kiteeltä ja eteläisin Hangosta. • Kerholaistapahtumaan osallistui 30 nuorta ja 9 ohjaajaa. Kouluja oli mukana yhteensä 9. • Nuorten parlamentin -työryhmä toteuttaa jatkuvaa kehittävää itsearviointia, mikä suuntaa tulevien istuntojen järjestelyjä.
Alueellinen toiminta	<p>Alueellista toimintaa oli 146 koulussa valmistauduttaessa istuntoon. Kouluja oli valtakunnallisesti kattavasti lukuun ottamatta Ahvenanmaata.</p>

Vapaaehtoiset toimijat	Nuoret osallistuvat koulujen kerhoihin toimintaan vapaaehtoisesti. Istunnon toteuttamiseen osallistuu noin 80 eduskunnan virkamiestä osana työtään.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	SP, TK, Nuva, eduskunta, osallistuvat koulut ja kerhot, harjoittelija Yhteistyötä kerhojen kanssa seuraavissa kouluissa: Härkävehmaan koulu, Länsimäen koulu, Koivukylän koulu, Kempeleen kirkonkylän yhtenäiskoulu, Padasjoen yhtenäiskoulu, Raumankarin koulu ja Otalammen koulu.

PALVELU/HANKE	POPUPKOULU.FI
Kuvaus	PopUp-koulu on hauska ja yhteisöllinen tapahtuma, jossa opettamaan pääsevät lapset ja nuoret, kotiväki ja lähialueen muut lasten ja nuorten parissa toimivat tahot, kuten järjestöt, seurakunnat ja nuorisotoimi. Toimintamalli on oppijoiden osaamista ja osallisuutta hyödyntävä pedagoginen menetelmä, joka laajenee koulun tai kaupunginosan oppimiskarnevaaliksi.
Tavoitteet	PopUp-koulu on työpajapäivä, jonka tavoitteena on <ul style="list-style-type: none"> • rakentaa yhteisöllistä toimintakulttuuria • luoda lasten ja nuorten ympärille avoin oppiva yhteisö • rikastaa koulun yhteistyötä kotien ja lähialueen toimijoiden kanssa • tukea lasten ja nuorten oman osaamisen tunnistamista ja tunnustamista • osallistaa lapsia ja nuoria taitojen jakamisessa ja kehittämisessä.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Levitettiin vertaisoppimisen mallia, PopUp-koulu, pitämällä infoja ja koulutuksia. • Ylläpidettiin verkkopalvelua. • Jatkokehittiin verkkopalvelua saadun palautteen avulla. • Kannustettiin hyödyntämään palvelua myös opettajien täydennyskoulutuksessa. • Haettiin ja saatiin tavaramerkki Popupkoulu.fi.
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Lähtökohtana on monialainen yhteistyö, joka lisää yhteistä tekemistä ja yhteisöllisyyttä koulun ja lähiympäristön välillä.

	<ul style="list-style-type: none"> Lapset ja nuoret saivat mahdollisuuden tuoda omaa osaamistaan esille. Osaaminen oli esim. harrastuksissa opittua. PopUp-koulussa kaikilla oli mahdollisuus tulla kuulluksi ja osallistua koulupäivän suunnitteluun. Pajan pitäjät saivat toimia itsenäisesti ja oppivat uusia näkökulmia yhteisössä toimimisesta. Päivän aikana osallistujat oppivat uusia asioita. Toimintamallia toteutettiin maanlaajuisella maksuttomalla verkkotyökalulla, jonka käyttöön kaikilla oli mahdollisuus.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	PopUp-koulu osallisti lapsia ja nuoria vahvasti: lapset ja nuoret ideoivat itse työpajoja, joissa he opettivat hallitsemiaan tietoja ja taitoja muille. Lapset ja nuoret tekivät koulupäivästä omannäköisensä: koulut täyttyivät sellaisesta toiminnasta, joka oli heidän itsensä ehdottamaa ja toteuttamaa.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> Markkinoitiin ja jalkautettiin alueellisesti yhteistyötahoja hyödyntäen. Esittelyä tehtiin mm. Opinkirjon FB-sivuilla, Educa-messuilla ja alueellisilla koulutuspäivillä ja Nuori Opettaja -koulutuksissa.
Arviointi	<ul style="list-style-type: none"> Vuonna 2018 yhteensä 119 tapahtumaa, 116 107 istuntoa, 47 393 käyttäjää, 620 626 sivun katselukertaa. Kerättiin käyttäjäpalautetta palvelun kehittämiseksi. Verkkotyökalun käyttö laajentunut myös opettajien täydennyskoulutusten organisoinnin välineenä (VESO:t ja KIKY-päivät).
Alueellinen toiminta	Työkalu on verkkopalvelu, jota voidaan käyttää ympäri Suomen.
Vapaaehtoiset toimijat	<ul style="list-style-type: none"> Mm. vanhempainyhdistykset, jotka järjestivät koulupäiviä Vanhemmat ja muut vapaaehtoiset pajanpitäjät <p>Tukea tarjottiin tarjoamalla yhteystiedot ja tarkat ohjeet tapahtuman järjestämiselle. Vapaaehtoisten pajanpitäjien tukena toimivat myös tapahtuman järjestäjät.</p>
Vastuhenkilö ja yhteistyö	JV, MRJ, IK, palvelutuottaja, OAJ, pedagogiset järjestöt

PALVELU/HANKE	TUKOKE-TOIMINTA
Kuvaus	<p>Tutki-Kokeile-Kehitä (TuKoKe) on pitkäjänteinen tiede- ja teknologiakasvatuksen tukimuoto lasten ja nuorten tiede- ja teknologiaharrastuneisuudelle. TuKoKe-toiminta tapahtuu kouluissa lasten ja nuorten tutkimuksin, keksinnöin ja projektein ja se huipentuu vuosittain lopputapahtumaan. Toiminta sisältää lisäksi ohjauksen tukea ympäri vuoden. Kilpailussa tieteenaloja ei ole rajattu ja siihen voi osallistua yksin tai ryhmässä. Kilpailu on vakiinnuttanut asemansa osana lasten ja nuorten tiede- ja teknologiakasvatusta. TuKoKe on myös kansallinen karsintakilpailu kansainvälisiin ISEF-, GENIUS- ja EUCYS-kilpailuihin.</p>
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Edistää ja tukea lasten ja nuorten tiede- ja teknologiaharrastuneisuutta. • Tukea lahjakkaita yksilöitä. • Tukea lasten ja nuorten kiinnostusta tieteisiin ja teknologiaan. • Tehdä toimintaa tunnetuksi lasten ja nuorten keskuudessa (tuetaan TuKoKelle asetettuja tavoitteita). • Parantaa toiminnan monipuolisuutta ja laatua tukemalla tiedekasvatustyöstä kiinnostuneita aikuisia ja parantamalla opettajien valmiuksia ohjata tutkielmia ja projekteja. • Antaa nuorille mahdollisuus luoda kansainvälisiä kontakteja kehittämällä kansainvälistä yhteistyötä. • Tuoda esille tiedekasvatuksen mahdollisuudet monikulttuurisuuden vahvistajana. • Kehittää tiedekasvatuksen materiaaleja ilmiöopetuksen näkökulmasta. • Lisätä lasten ja nuorten mahdollisuuksia tutkielman tekoon monialaisten oppimiskokonaisuuksien yhtenä osana ja lukion teemaopinnoissa. • Tuoda esille tutkielman tärkeys laaja-alaisen osaamisen taitojen kehittymisessä. • Pitää yllä kansainvälisiä yhteistyökontakteja.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Tuettiin toiminnan toteuttamista ja järjestettiin lopputapahtuma, johon osallistui 125 lasta ja nuorta. Lopputapahtuman striimausta seurasi 192 henkilöä. Lisäksi toimintaan koulun/päiväkodin tasolla arvioidaan osallistuneen vähintään 1 000 lasta ja nuorta. • Suomalaisten nuorten projektit osallistuivat EUCYS, ISEF ja GENIUS Olympiad -kilpailuihin. • Tarjottiin III sarjan finalisteille mahdollisuus osallistua lukiolaisten seminaariin Poska Academyyn Tartossa. • Järjestettiin Tutki-Kokeile-Kehitä-infoja ja työpajoja lapsille ja nuorille sekä opettajille.

	<ul style="list-style-type: none"> • Jatkokehitettiin ja tuotettiin koulutusmateriaali lukion teemaopintoihin. • Kehitettiin töiden palautusjärjestelmää.
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnan tavoitteena on rohkaista lapsia ja nuoria pitkäjänteiseen tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Tutkielmia tehdessään he oppivat löytämään vastauksia mieltä askarruttaviin kysymyksiin ja kehittämään ratkaisuja ongelmiin. He oppivat itsenäistä työskentelyä, kriittistä ajattelua sekä omien ajatusten perustelua. • Toiminta tarjoaa mahdollisuuden harrastaa tiedettä ja teknologiaa. • TuKoKe kannustaa monipuolisten oppimisympäristöjen hyödyntämiseen. • TuKoKe-kilpailuun saavat osallistua kaikki alle 21-vuotiaat. Monet lukiolaisista osallistujista olivat kansainvälisistä kouluista tai suorittavat IB-tutkintoa. TuKoKe on kansallinen karsintakilpailu kansainvälisiin EUCYS, ISEF ja GENIUS Olympiad tiedekilpailuihin. Sofia Sokolowski saavutti toisen sijan GENIUS Olympiadissa. • TuKoKe-kilpailutöissä arvioitiin sitä, mikä kyseisen työn merkitys on yhteiskunnalle. Töissä arvioitiin myös tutkimuksen eettisiä näkökulmia.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	<ul style="list-style-type: none"> • Lasten ja nuorten antama palaute huomioitiin toiminnan kehittämisessä. • Nuoret osallistuivat TuKoKe neuvottelukunnan työhön. • Toimintaan ja lopputapahtumaan osallistuvat olivat alle 21-vuotiaita. • Kilpailussa aiempina vuosina menestyneitä oli mukana työpajoissa.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Kilpailun lopputapahtuman viestinnän yhteydessä tuotettiin artikkeleita, valokuvia ja videoita. • Pitkin vuotta julkaistiin toimintaan liittyviä artikkeleita TEK-verkkolehdessä. • Toiminnan viestintä: FB, julisteet, kotisivut, vinkkivihot, kurssimateriaalit • FB-sivuilla oli julkaisuja 61 kpl, joilla oli yhteensä reilut 80 000 näyttökertaa. Seuraajia sivuilla oli 418 henkilöä. • Kilpailua esiteltiin Educa 2018 -messuilla ja muissa alueellisissa ja valtakunnallisissa tapahtumissa. • Mainostettiin TuKoKeta yhteistyötahojen viestintäkanavilla. • Tuotettiin TuKoKe juliste ja postikortti. Juliste lähetettiin Suomeen kaikkiin perusopetuksen ja toiseen asteen oppilaitoksiin.
Arviointi	<ul style="list-style-type: none"> • Kilpailutöiden määrää kasvoi 7 % (176 työtä). • Palkintosumma oli yhteensä 16 250 euroa (palkittiin 36 työtä).

	<ul style="list-style-type: none"> • Koottiin palautetta infoista, lopputapahtumasta ja kansainvälisistä kilpailuista, jonka perusteella kehitetään toimintaa ensi vuodelle.
Alueellinen toiminta	<ul style="list-style-type: none"> • TuKoKe-töitä lähetettiin kilpailuun seuraavilta paikkakunnilta: Valkeakoski, Helsinki, Espoo, Tampere, Haapajärvi, Vantaa, Kaustinen, Oulu, Kuopio, Mikkeli, Ylivieska, Lahti, Lempäälä, Kannus ja Taipalsaari. • TuKoKe-infoja järjestettiin opettajille kaksi, Helsingissä ja Tampereella.
Vapaaehtoiset toimijat	<ul style="list-style-type: none"> • Neuvottelukunta. Vapaaehtoisuuteen perustuva neuvottelukunta kokoontui kerran. • Kansainvälisten kilpailujen neuvottelukunta kokoontui kerran. • Arvioitsijat: eri alojen asiantuntijoita mm. professoreita ja tutkijoita, 68 henkeä. Heillä oli arviointilomake, jonka perusteella antoivat palautteen kilpailutyöstä. Tarvittaessa yhteys JV tai TEK. • Tuomarit: lopputapahtumassa tuomareina eri tahojen edustajia. Tuomaristojen sihteereinä ja tukena toimivat JV, MeK ja TEK. • Helperit: lopputapahtumassa oli vapaaehtoisia alle 29-vuotiaita nuoria 2 henkeä. He saivat ohjeistuksen etukäteen ja olivat tapahtumassa tukena.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	JV, MeK, Tekniikan Akateemiset TEK, Aalto Design Factory, LUMA Suomi, opettajien ainejärjestöt, TuKoKe neuvottelukunta

PALVELU/HANKE	YRITYS HYVÄ
Kuvaus	Yritys Hyvä kannustaa lapsia ja nuoria luovaan ajatteluprosessiin, omien vahvuuksien tunnistamiseen sekä yritteliäisyyteen ja yrittämiseen.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Innostaa lapsia ja nuoria pohtimaan yrittäjyyden ja yritteliäisyyden merkitystä omassa elämässään ja yhteisössään. • Tarjota lapsille ja nuorille kanava tuottaa yrittäjyyden erilaisia ilmentymiä. • Kehittää yrittäjyyttä tukevaa menetelmällistä osaamista koulussa. • Vaikuttaa yrittäjyyskasvatukseen edistämiseen. • Jakaa tietoa työelämästä, yrittäjyydestä ja yrittäjyyskasvatuksesta. • Kehittää kilpailuun elementtejä yhdessä nuorten kanssa.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Kilpailua järjestettiin viidessä sarjassa: I esi- ja alkuopetus, II 3.–6. luokat, III 7.–9. luokat, IV toinen aste ja O opettajaksi opiskelevien sarja. • Osallistettiin nuoria kilpailutehtävien suunnittelussa ja -töiden esiraadeissa. • Kehitettiin lisää sähköistä kilpailutöiden palautus- ja arviointijärjestelmää <i>osallistuopinkirjo.fi</i>. • Järjestettiin 200 osallistujan lopputapahtuma Helsingin yliopiston Minerva-torilla. • Lähetettiin sarjan 4 voittajatyö kansainväliseen Genius Olympiad -kilpailuun Oswegoon (NY) Yhdysvaltoihin. Bugman's Best -kilpailutyö otti kilpailussa Business-kategorian päävoiton, Grand Gold -sijan. • Kehitettiin uusia kilpailutehtäviä yhdessä nuorten, opettajien ja yhteistyötahojen kanssa.
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Kilpailutehtävät tarjosivat mahdollisuuksia lasten ja nuorten osallistumiseen ja vaikuttamiseen lähiyhteisössään sekä toimintaan kansalaisyhteiskunnassa: osallistuneissa kilpailutöissä oli muutettu ideoita sellaiseksi toiminnaksi, joka tuotti sosiaalista, kulttuurista, yhteiskunnallista tai taloudellista arvoa. • Kilpailutehtävät tukivat yhteisöllisyyden kehittymistä: kilpailutehtävissä kannustettiin yhdessä ideoimiseen ja tekemiseen. Yhdessä tehtyjä kilpailutöitä, isoja ja pieniä projekteja, lähetettiin loppukilpailuun yksilötehtävien lisäksi. • Lopputapahtuma oli palkituille hieno yhteinen tilaisuus, jossa omaa osaamista ja saavutuksia sai esitellä kilpakumppaneilleen ja yleisölle.

	<ul style="list-style-type: none"> • Kilpailuun saivat osallistua kaikki esiopetusikäisistä aina toisen ja kolmannen asteen opiskelijoihin saakka osana koulutyötä tai vapaa-ajalla yksin tai yhdessä.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	<ul style="list-style-type: none"> • Lapset ja nuoret toteuttivat kilpailutyöt itse omien vahvuuksiensa pohjalta yksin tai ryhmässä, opettajan ohjauksessa tai omatoimisesti. • Yhteistyötä tehtiin Suomen Lukiolaisten, Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto Sakin ja Suomen Opiskelija-allianssi OSKU:n kanssa: nuoret olivat mukana arvioimassa kilpailutöitä esiraadeissa ja valitsemassa voittajaehdokkaita.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Yritys Hyvä -kotisivujen tiedotus • Uutiset Opinkirjon kotisivuilla • Blogi-kirjoitus • Kilpailuaineiston 2018 esitteen postitus kouluille ja jako koulutustilaisuuksissa, seminaareissa ja muissa tapahtumissa • Yritys Hyvä -infot Yrityskylän opettajakoulutuksissa ja Yrityskylävierailuilla sekä NOPE-koulutuksissa • Opettajien suoramarkkinointi, sähköpostiviestintä • Lehdistötiedote voittajista ja lopputapahtumasta • Ilmoitus Opettaja-lehdessä, Kleio-lehdessä, Virke-lehdessä, Luokanopettaja-lehdessä ja Lastentarhanopettaja-lehdessä, yhteislevikki 151 400 • Facebookissa 91 postausta, 1 959 sitoutumista • Instagramissa 39 postausta, 611 tykkäystä • Twitterissä 26 postausta, 110 reaktiota
Arviointi	<ul style="list-style-type: none"> • Loppukilpailuun lähetettiin 568 työtä 1 802 lapselta ja nuorelta. Kilpailutöiden ja osallistujien määrä nousi edellisvuoteen verrattuna. Tuotepalkintoja, Yritys Hyvä -juomapulloja, lähetettiin 1 706 kappaletta. • Palautus- ja arviointijärjestelmä toimi hyvin. Järjestelmää kehitettiin edelleen saatujen palautteiden perusteella. • Lopputapahtumaan Helsinkiin osallistui yhteensä reilu 200 henkilöä: kilpailijoita, töiden ohjaajia, tukijoukkoja ja vierailijoita, mm. kutsuvierasluokkia. Lopputapahtuma oli erittäin onnistunut messutapahtuma. Loppukilpailun järjestelyt saivat kiittävää palautetta. • Lopputapahtuma streamattiin ja sen katsojamäärä oli 382.

	<ul style="list-style-type: none"> Genius Olympiad -kilpailukokemus oli onnistunut tuoden päävoiton Suomeen Business-kategoriasta.
Alueellinen toiminta	Kilpailua esiteltiin yhteistyötahojen toimesta eri puolin Suomea sekä omin voimin muun muassa koulutus- ja tapahtumapäivinä.
Vapaaehtoiset toimijat	<ul style="list-style-type: none"> Kilpailijoiden ohjaajista osa toimi vapaaehtois pohjalta. Kilpailijoista osa osallistui kilpailuun vapaa-ajallaan tekemällään työllä.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	MaK, EK, Yksityisyrittäjien säätiö, kilpailuvaliokunta, esiraadit, ÄOL, YES ja alueelliset YES-keskukset, HYOL, SURE, LUT, Nuori Yrittäjyys, Yrittäjän päivän säätiö, Suomen Luokanopettajat, Helsingin yliopisto, Suomen Lukiolaisten Liitto, SAKKI, OSKU, Designmuseo, Yrityskylät, SOOL, Suomen Yrittäjät, Opetushallitus, OAJ, SOPO

PALVELU/HANKE	OMAOPPILASKUNTA.FI
Kuvaus	Osallisuus rakentuu lasten ja nuorten yhteisöissä monipuolisiksi toiminnoiksi. Opinkirjo ylläpitää ja tuottaa materiaalia omaoppilaskunta.fi -sivustolle koulujen oppilaskuntatoiminnan kehittämiseksi vastaamaan osaltaan koulujen osallisuus- ja demokratiakasvatuksen tarpeeseen.
Tavoitteet	<p>Koulujen osallisuus- ja demokratiakasvatustoiminnat vahvistavat lasten ja nuorten kokemusta mahdollisuudesta vaikuttaa omaan yhteisöön, toiminnot ovat avoimia kaikille yhteisöön kuuluville lapsille ja oppilaskuntatoiminta on osallistuville merkityksellinen kokemus. Oppilaskuntatoiminnan yhtenä tavoitteena on kouluhyvinvoinnin tukeminen.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tukea oppilaskuntatoiminnan ohjaavia opettajia toteuttamaan laadukasta oppilaskuntatoimintaa. Kehittää toiminnan suunnitelmallisuutta ja systemaattisuutta. Lisätä lasten ja nuorten äänen kuuluuutta.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> Ylläpidettiin omaoppilaskunta.fi -sivustoa. Tuotettiin sivustolle materiaalia. Mahdollistettiin oppilaskunnan ohjaajien vertaiskeskustelu ylläpitämällä FB-ryhmää. Koulutettiin oppilaskuntatoiminnan ohjaajia.

	<ul style="list-style-type: none"> • Kehitettiin oppilaskuntien toimintaa kokeillen yhdessä koulujen ja muiden toimijoiden kanssa. • Päivitettiin Omaoppilaskunta.fi -sivustoa yhdessä Allianssin osaamiskeskuksen ja Suomen Lukiolaisten Liiton kanssa. Sivusto siirtyy Opinkirjon omien kotisivujen alle osana kotisivujen uudistusta vuonna 2019. • Haettiin ja saatiin tavaramerkki Omaoppilaskunta.fi:lle. • Suunniteltiin pilottia yhdessä Koordinaatin kanssa yläkoulun ja toisen asteen oppilaskuntatoiminnan yhteydestä kunnan nuorten osallisuusjärjestelmiin. Pilotti toteutuu vuonna 2019. • Valmisteltiin Educa 2019-messuille Osallisuustreffejä, joiden aikana mm. julkaistaan uusi Oppilaskuntatoiminnan ohjaajan opas.
Nuorisolain arvopohja	<p>Oppilaskuntatoiminnan vahvistaminen edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta parantamalla nuorten mahdollisuuksia osallistua koulu yhteisön päätöksentekoon eri tasoilla. Sosiaalista vahvistamista tuetaan nostamalla esiin nuorten moninaisuus ja vahvistamalla ohjaajia "kutsumaan" mukaan myös niitä nuoria, jotka eivät ole jo valmiiksi aktiivisia. Vireä ja monipuolinen oppilaskuntatoiminta parantaa nuorten kouluhyvinvointia.</p> <p>Aktiivinen oppilaskuntatoiminta ja oppilaiden aktiivinen toiminta koulu yhteisössä tukee lasten ja nuorten kasvua aktiiviseen toimintaan kansalaisyhteiskunnan jäsenenä. Oppilaskuntatoiminta yhteisöllisenä ryhmätoimintana tukee lasten ja nuorten kasvua yhteisöllisyyteen, yhteisvastuuseen ja yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumiseen.</p>
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	<p>Materiaalituotannossa kuultiin nuoria sähköisin kyselyin.</p>
Viestintä ja markkinointi	<p>Oppilaskuntatoiminnan osalta viestintä hoidettiin osana Opinkirjon yleistä viestintää eli teema on mukana messuosastoilla yhtenä Opinkirjon ydintoimintana. Educa 2018 -messujen yhteydessä järjestettiin oppilaskuntatoimijoiden miitti, yhdessä Allianssin ja Suomen Lukiolaisten Liiton kanssa.</p> <p>Oppilaskunnat ja osallisuus FB -ryhmä oli ensisijainen tiedotuskanava. Tiedotusta toteutettiin myös Koko Suomen OOHT FB-ryhmässä. Myös muita FB-ryhmiä hyödynnetään.</p> <p>Twitterissä viestitään #osallisuus- ja #oppilaskunta-tunnuksilla.</p>

Arviointi	<p>Omaoppilaskunta.fi -sivustoa arvioitiin kaksi kertaa yhdessä Allianssin ja Suomen Lukiolaisten Liiton työntekijöiden kanssa. Arviointi oli itsearviointia ja kohdentui pääasiassa sivuston sisällön ajanmukaisuuteen. Määrällisiä tavoitteita seurattiin kauden aikana.</p> <p>Oppilaskuntatoiminnan ohjaajan oppaan kirjoitusprosessia refleктоitiin jäsentyneesti projektin päätteeksi. Prosessi sujui suunnitellusti ja kirjoittajien ammattitaito ja asiantuntemus täydensivät sopivasti toisiaan. Valittu graafinen tyyli, kuvitus tukivat oppaan ajatusta siitä, että oppilaskuntatoiminta huolimatta suunnitelmallisuudesta voi olla rosoisen näköistä ja että toiminnan tarkoitus on vahvistaa oppilaiden kykyä ja taitoa.</p> <p>Oppilaskuntatoiminnan ohjaajan oppaan jakelu käynnistyy Educa 2019-messuilla ja käyttäjäkommentit saadaan vasta vuonna 2019.</p> <p>Uniikkeja käyttäjiä omaoppilaskunta.fi -sivustolla oli 5 455, joista "palaajia" 14%.</p> <p>Oppilaskunta ja osallisuus -facebook-ryhmässä on jäseniä 641 [18.1.2019].</p>
Alueellinen toiminta	<p>Oppilaskuntatoimintaa toteutuu eri paikkakunnilla. Koulutusta on toteutettu Espoossa.</p>
Vapaaehtoiset toimijat	<p>Toiminta FB-ryhmissä perustuu vapaaehtoiselle vertaisten väliselle keskustelulle.</p> <p>Oppaan kokoamiseen liittyviin kyselyihin vastattiin vapaaehtoisesti. Oppaassa hyödynnettiin myös vapaaehtoisia aineiston tuottajia (3 tuottajaa).</p>
Vastuhenkilö ja yhteistyö	<p>TK, SP, Heli-Maija Heikkinen, Esa Vehmassalo, Allianssin Oske, Koordinaatti, Espoo (oppilaskuntatoiminnan kehittäjäopettaja), Suomen Lukiolaisten Liitto</p>

III KOULUTUSKOKONAISUUDET

PALVELU/HANKE	"YHTEISÖLLINEN JA OSALLISTAVA KOULUYHTEISÖ" -KOULUTUKSET JA TILAUSKOULUTUKSET
Kuvaus	Olemme mukana alueellisen nuoriso- ja sivistyspalvelujen kehittämisessä tarjoamalla yhteisöllisyyteen liittyviä koulutuksia niiden henkilöstölle.
Tavoitteet	Tukea lasten ja nuorten kanssa työskenteleviä osallistavien menetelmien hallinnassa ja oppivien yhteisöjen rakentajina.
Toimenpiteet	Oltiin mukana alueellisissa veso-koulutuksissa ja muissa opetushenkilöstön koulutuksissa sekä Nuori Opettaja -koulutuksissa.
Nuorisolain arvopohja	Koulutusten keskeinen sisältö oli nuorisolain arvopohjan vahvistaminen myös opetustoimen alalla, eritoten osallisuuden vahvistaminen.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	Koulutusten suunnittelussa otettiin huomioon nuorten tarpeet ja toiveet koskien aikuisen kohtaamista kouluissa. Hyödynnettiin mm. Osallisuuden osaamiskeskuksen koulutuksista saatua palautetta ja toiveita. Koulutukseen osallistuneista 85% oli 29-vuotiaita tai sitä nuorempia.
Viestintä ja markkinointi	Yhteistyötahot toteuttivat tilaisuuksien markkinoinnin.
Arviointi	Tilaisuuksista koottiin tapauskohtainen palaute. Palautteen perusteella koulutussisällöt koettiin hyviksi ja tarpeellisiksi: "Hyvää ja rakentavaa keskustelua", "Hyvät, konkreettiset harjoitukset", "Mukavia, hyviä ja innostavia tehtäviä", "Hienoa kohtaamista kollegoiden kanssa".
Alueellinen toiminta	Koulutuksia järjestettiin kaikkien maakuntien opetushenkilöstöille.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	MaK, MRJ, TK, JV, OAJ, Mäntsälän ja Tuusulan opetustoimet, Hankasalmen kunta

PALVELU/HANKE	IHMISOIKEUDET HALTUUN! (2017-2018)
Kuvaus	Rehtoreitten ja opettajien täydennyskoulutushanke oppilaiden ja opiskelijoiden toimijuuden ja osallisuuden lisäämiseen koulujen toimintakulttuurissa.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Tukea opettajia havaitsemaan oppilaiden osallisuuden mahdollisuudet. • Tukea koulun toimintakulttuurin muutosta oppilaita osallistavaksi. • Tukea lasten ja nuorten mahdollisuutta aktiiviseen toimijuuteen kouluyhteisössä.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Haettiin yhteistyössä Haaga-Helian, Jyväskylän yliopiston, Oulun ammattikorkeakoulun, Ihmisoikeusliiton ja Me itse ry:n kanssa Opetushallituksen täydennyskoulutusrahoitusta. • Toteutettiin kouluttaminen vuoden 2018 aikana. Suunnittelua jouduttiin jatkamaan, koska osa koulutuksesta päätettiin toteuttaa verkkokurssina Oulun ammattikorkeakoulun alustalla ja teknologiaa hyödyntäen.
Nuorisolain arvopohja	Ihmisoikeuskasvatus, osallisuus ja aktiivinen toimijuus ovat koulutuskokonaisuuden ytimessä.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	Toteutusryhmässä oli yksi alle 29-vuotias työntekijä.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Haaga-Helia vastasi viestinnästä ja markkinoinnista. • Osallistuttiin viestinnän ja markkinoinnin toteuttamiseen omien kanavien kautta. • Valmistettiin flyerit, joita jaettiin Educa 2018-messuilla ja opetushallituksen Osallisuusfoorumilla. • Viestittiin FB-sivuilla ja useassa FB-ryhmässä.
Arviointi	<ul style="list-style-type: none"> • Toteutettiin jatkuvaa kehittävää arviointia. • Osallistujilta koottiin palautteet.
Alueellinen toiminta	Koulutus toteutui Helsingissä. Oulun ja Jyväskylän toteutukset siirrettiin verkkoympäristöön. Verkkokurssi oli avoinna 17.9.-12.12.2018.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	TK, yhteistyö Haaga-Helian, Jyväskylän yliopiston ja Oulun ammattikorkeakoulun kanssa

PALVELU/HANKE	MOKKI: MUOTOILULLA MONIALAISUUTTA, OSALLISUUTTA JA YHTEISÖLLISYYTTÄ (2017-2018)
Kuvaus	MOKKI: Muotoilulla monialaisuutta, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä oli Opetushallituksen rahoittama täydennyskoulutus opetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilökunnalle. Koulutus oli pitkäkestoinen (1,5 vuotta) ja se toteutettiin neljälle koulutusryhmälle (yht. 80 hlöä) kolmella paikkakunnalla: Helsingissä (2 koulutusta), Tampereella ja Oulussa. Koulutuksessa oli neljä lähiopetuspäivää, verkkotyöskentelyä, monialaisen oppimiskokonaisuuden toteutus koululla ja Designmuseolla loppuseminaari, joka oli avoin kaikille muotoilukasvatuksesta kiinnostuneille. Koulutus toteutettiin yhteistyössä Designmuseon kanssa. Yhteistyössä olivat mukana myös Teollisuustaiteen Liitto Ornamo, Museokeskus Vapriikki (Tampere) ja Museokeskus Luuppi (Oulu) sekä lukuisat muotoilijat.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Innostaa opettajia hyödyntämään muotoilua osana eri oppiaineiden opetusta; muotoiluajattelu kehittää uudenlaista ideoiden syntymistä, ongelmanratkaisukykyä, empatiaa ja se korostaa vuorovaikutusta ja yhteistyötä. • Tarjota ideoita, inspiraatiota, työskentelymenetelmiä, tukea suunnitteluun ja askelmerkit oman koulun monialaisen oppimiskokonaisuuden valmisteluun. • Antaa opettajille välineitä kehittää oppilaiden laaja-alaisen osaamisen taitoja, itse-, vertais- ja ryhmäarviointitaitoja sekä toteuttaa jatkuvaa arviointia osana muotoiluprosessia. • Tukea 40 monialaisen oppimiskokonaisuuden suunnittelua, toteutusta ja arviointia eri puolin Suomea eri asteilla. • Tarjota ammattimuotoilijoiden vierailuja koulutukseen osallistuvien opettajien kouluille. • Innostaa monipuolisten oppimisympäristöjen hyödyntämiseen, mm. museoiden. • Tarjota vertaistukea opettajille osana koulutusta. • Tuottaa maksuton verkkomateriaali muotoiluprosessin ja monialaisen oppimiskokonaisuuden itsenäiseen toteuttamiseen.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Markkinoitiin koulutusta ja vastaanotettiin ilmoittautumiset koulutuskokonaisuuksiin. • Suunniteltiin koulutussisällöt ja kehitettiin koulutusmateriaalit. • Toteutettiin neljälle koulutusryhmälle lähiopetuspäivät (4). • Ohjattiin verkkotyöskentelyä (oppimistehtävät, makkisuunnitelmien sparraus). • Kutsuttiin ammattimuotoilijoita toteuttamaan kouluvierailuita hankkeen puitteissa. • Tarjottiin muotoilijapuheenvuoroja osana koulutuspäiviä.

	<ul style="list-style-type: none"> • Aloitettiin muotoilukasvatuksen sivuston, Muotoilupakin, kokoaminen koulutukseen tuotettujen materiaalien ja toteutettujen monialaisten oppimiskokonaisuuksien pohjalta.
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Opettajat käyttivät osallistavia menetelmiä muotoilun monialaisessa oppimiskokonaisuudessa; muotoiluprosessi lähti liikkeelle oppilaiden ihmetyksestä ja mielenkiinnon kohteista, eteni oppilaiden toiveiden ja päätösten mukaisesti ja jatkuvaa arviointia tehtiin pitkin prosessia myös oppilaiden toimesta. • Opettajat käyttivät muotoiluun liittyvää yhteiskehittämistä, jossa tarvittiin yhteistyö- ja vaikuttamistaitoja ja joka kehitti yhteisöllisyyttä, kun saavutettiin pitkäjänteisen työskentelyn tuloksena yhteinen lopputulos. • Lapset ja nuoret oppivat huomioimaan muotoiluprosessin aikana muotoilun 6 X E: eettisyyttä, ekologisuutta, esteettisyyttä, ekonomisuutta, ergonomisuutta ja emotionaalisuutta.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	<ul style="list-style-type: none"> • Palvelumuotoilussa oppilaat siirtyivät käyttäjistä palvelutuottajien ja kehittäjien rooliin. He pääsivät aidosti kehittämään ympäristöään paremmin toimivaksi. Oppilaat siirtyivät käyttäjistä tekijöiksi. • Muotoiluprosessissa lähtökohtana olivat empatia sekä oppilaiden havainnot, tutkiminen, kekseliäisyys ja kokeilut. • Työskentelyn aikana opittiin vaikuttamisen mahdollisuuksia: opittiin tuomaan ryhmän yhteisiä näkemyksiä esille, neuvottelemaan esimerkiksi opettajakunnan, rehtorin tai muiden päättävien elimien kanssa tarpeista ja toteutuksesta sekä saadaa kokemuksia osallisuudesta. • Lapset ja nuoret kehittivät muotoiluprosessin myötä kouluaan mm. parantamalla viihtyvyyttä koulun sisä- tai ulkotiloissa, kehittämällä kouluruokailua, jne.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Markkinoitiin koulutusta PopUp-koulussa, Twitterissä, Facebookissa sekä sähköpostitse kuntien opetustoimille, kouluille ja opettajille. • Koulutuskuulumisia kerrottiin Twitterissä ja Facebookissa.
Arviointi	<ul style="list-style-type: none"> • Jokaisen lähiopetuspäivän jälkeen kerättiin koulutettavilta palaute. Palaute oli erinomaista: tiedollinen anti ja konkreettiset materiaalit, vertaiskeskustelut, suunnittelupohjat ja mielenkiintoiset ja vaihtelevat työtavat keräsivät kiitosta. Yhteisiin keskusteluihin toivottiin lisää aikaa. • Seurattiin verkkotyöskentelyn aktiivisuutta, oppimistehtävien suorittamista ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista kouluilla. Oppimistehtäviä suoritettiin tavoitteiden mukaisesti: opettajat ovat tunnollisia.

	<ul style="list-style-type: none"> Koulutuksen lopuksi toteutettiin Opetushallituksen kokoava palautekysely, ja saatiin kiitosta koulutuksesta.
Alueellinen toiminta	Yhteensä 50 koululla kokeiltu muotoiluprosessia ja -menetelmiä tai toteutettu monialainen oppimiskokonaisuus koulutuksen tuella: Nokia (2 koulua), Hämeenlinna (1), Tampere (3), Lahti (2), Jämsä (1), Virrat (1), Sarkola (1), Ylinen (1), Oulu (8), Haukipudas (1), Rovaniemi (1), Helsinki (19), Kauniainen (1), Seinäjoki (1), Kerava (1), Järvenpää (1), Lahti (1), Vantaa (1), Espoo (1), Nastola (1) ja Tuusula (1).
Vapaaehtoiset toimijat	Muotoilun monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa on mukana myös vapaaehtoisesti toimivia vanhempia, mutta lukumääriä meillä ei ole tiedossa.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	MaK, Designmuseo, Ornamo, muotoilijat, Luuppi, Vapriikki

PALVELU/HANKE	MOKKI: TUOTEMUOTOILUA JA TEKNOLOGIAA MONIALAISESTI (2018-2019)
Kuvaus	MOKKI: Tuotemuotoilua ja teknologiaa monialaisesti on Opetushallituksen rahoittama täydennyskoulutus opetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilökunnalle. Koulutus on pitkäkestoinen (1,5 vuotta) ja se toteutetaan neljälle koulutusryhmälle (yht. 80 hlöä) kolmella paikkakunnalla: Helsingissä (2 koulutusta), Turussa ja Rovaniemellä. Koulutuksessa on neljä lähiopetuspäivää, verkkotyöskentelyä, monialaisen oppimiskokonaisuuden toteutus koululla ja Designmuseolla loppuseminaari, joka on avoin kaikille muotoilukasvatuksesta kiinnostuneille. Koulutus toteutetaan yhteistyössä Designmuseon kanssa. Yhteistyössä ovat mukana myös 3DBear työpajojen toteuttajana ja AR-alustan tarjoajana, Teollisuustaitteen Liitto Ornamo, Arktikum-museo ja Lapin yliopisto (Rovaniemi) sekä Aboe Vetus ja Ars Nova –museo (Turku).
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> Innostaa opettajia hyödyntämään (tuote)muotoilua osana eri oppiaineiden opetusta; muotoilujattelu kehittää uudenlaista ideoiden syntymistä, ongelmanratkaisukykyä, empatiaa ja se korostaa vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Tarjota ideoita, inspiraatiota, työskentelymenetelmiä, tukea suunnitteluun ja askelmerkit oman koulun monialaisen oppimiskokonaisuuden valmisteluun. Antaa opettajille välineitä kehittää oppilaiden laaja-alaisen osaamisen taitoja, itse-, vertais- ja ryhmäarviointitaitoja sekä toteuttaa jatkuvaa arviointia osana muotoiluprosessia. Tukea 40 monialaisen oppimiskokonaisuuden suunnittelua, toteutusta ja arviointia eri puolilla Suomea eri asteilla.

	<ul style="list-style-type: none"> • Tarjota tietoa ja osaamista tuotemuotoiluun sekä 3D-mallinnukseen, tulostukseen ja lisätyn todellisuuden käyttöön opetuksessa. • Tarjota innostavia puheenvuoroja muotoilijoilta ja startup-yrityksiltä, jotka työskentelevät tuotemuotoilun tai 3D-, AR-, VR tai MR-tekniologioiden parissa. • Innostaa monipuolisten oppimisympäristöjen hyödyntämiseen, mm. museoiden ja kirjastojen. • Tarjota vertaistukea opettajille osana koulutusta. • Tuottaa lisämateriaalia muotoilukasvatussivusto Muotoilupakkiin tuotemuotoiluprosessin ja monialaisen oppimiskokonaisuuden itsenäiseen toteuttamiseen.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Markkinoitiin koulutusta ja vastaanotettiin ilmoittautumiset koulutuskokonaisuuksiin. • Suunniteltiin koulutussisällöt ja kehitettiin koulutusmateriaalit. • Toteutettiin neljälle koulutusryhmälle lähiopetuspäivät 1 ja 2. • Ohjattiin verkkotyöskentelyä (oppimistehtävät, moksuisuunnitelmien sparraus). • Tarjottiin innostavia vierailuja tai luentoja muotoilijoilta ja startup-yrityksiltä, jotka työskentelevät tuotemuotoilun tai 3D-, AR-, VR tai MR-tekniologioiden parissa. • Aloitettiin muotoilukasvatuksen sivuston, Muotoilupakin, lisämateriaalin kokoaminen koulutukseen tuotettujen materiaalien pohjalta.
Nuorisolain arvopohja	<ul style="list-style-type: none"> • Opettajat käyttävät osallistavia menetelmiä muotoilun monialaisessa oppimiskokonaisuudessa; muotoiluprosessi lähtee liikkeelle oppilaiden ihmetyksestä ja mielenkiinnon kohteista, etenee oppilaiden toiveiden ja päätösten mukaisesti ja jatkuvaa arviointia tehtiin pitkin prosessia myös oppilaiden toimesta. • Opettajat käyttävät muotoiluun liittyvää yhteiskehittämistä, jossa tarvitaan yhteistyö- ja vaikuttamistaitoja ja joka kehittää yhteisöllisyyttä, kun saavutettiin pitkäjänteisen työskentelyn tuloksena yhteinen lopputulos. • Lapset ja nuoret oppivat huomioimaan muotoiluprosessin aikana muotoilun 6 X E: eettisyyttä, ekologisuutta, esteettisyyttä, ekonomisuutta, ergonomisuutta ja emotionaalisuutta.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	<ul style="list-style-type: none"> • Tuotemuotoilussa oppilaat siirtyivät tuotteiden käyttäjistä maker-kulttuurin pariin. • Tuotemuotoiluprosessissa lähtökohtana ovat empatia sekä oppilaiden havainnot, tutkiminen, kekseliäisyys ja kokeilut.

	<ul style="list-style-type: none"> • Työskentelyn aikana opitaan vaikuttamisen mahdollisuuksia: opitaan tuomaan ryhmän yhteisiä näkemyksiä esille, neuvottelemaan esimerkiksi opettajakunnan, rehtorin tai muiden päättävien elimien kanssa tarpeista ja toteutuksesta sekä saadaan kokemuksia osallisuudesta.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Markkinoitiin koulutusta somekanavilla (Twitterissä ja Facebookissa) sekä perinteisesti sähköpostitse kuntien opetustoimille, kouluille ja opettajille. • Koulutuskuulumisia eri paikkakunnilta kerrottiin Facebookissa.
Arviointi	<ul style="list-style-type: none"> • Molempien lähiopetuspäivän jälkeen kerättiin koulutettavilta palaute. Palaute oli hyvää: tiedollinen anti ja konkreettiset materiaalit, vertaiskeskustelut, suunnittelupohjat ja mielenkiintoiset ja vaihtelevat työtavat keräsivät kiitosta. 3D-Bearin ohjaama paja todettiin hyväksi, mutta sisällöltään se ei täyttänyt osallistujien toiveita 3D-tulostuksen lisäopista. • Seurattiin verkkotyöskentelyn aktiivisuutta, oppimistehtävien suorittamista ja sparrattiin monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelua. Oppimistehtäviä suoritettiin tavoitteiden mukaisesti: opettajat ovat tunnollisia.
Alueellinen toiminta	Koulutuksen osallistujia on Helsingistä, Espoosta, Lohjalta, Nokialta, Joensuusta, Kouvola, Rovaniemeltä, Kirkkonummelta, Oulusta, Ranualta, Kempeleestä, Vaalasta, Kittilästä, Turusta, Paimiosta, Salosta ja Raaseporista, joihin opit koulutuksesta jalkautunevat, ainakin osallistujien omien koulujen osalta.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	MaK, Hanna Kapanen Designmuseo, 3DBear, Arktikum, Aboe Vetus ja Ars Nova, Lapin yliopisto, kirjastot, muotoilijat

PALVELU/HANKE	OPETTAJA OHJAAJANA: TUTKIELMAT TEEMAOPINTOIHIN JA OSAKSI OPETUSTA
Kuvaus	Opetushallituksen rahoittama täydennyskoulutus on suunnattu perusopetuksen ja lukion aineenopettajille. Se koostuu neljästä koulutusosiosta ja se toteutetaan kolmella paikkakunnalla (Espoo, Tampere, Oulu). Koulutuksen aikana tuetaan opettajien valmiuksia teemaopintojen opettamiseen ja tutkielmien ja projektien ohjaamiseen. Koulutus koostuu lähiovetuspäivistä ja itsenäisestä omalla koululla toteutettavasta osiosta. Koulutuksen tavoitteena on lisäksi kehittää lukioiden ja korkeakoulujen välistä yhteistyötä. Koulutus toteutetaan yhteistyössä Aalto Juniorin, Tampereen keskuskirjasto Metson, Oulun kaupunkikirjaston, Oulun ja Tampereen yliopistojen kanssa.
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Lisätä opettajien valmiuksia ohjata tutkielmia ja projekteja. • Tarjota menetelmiä ja välineitä lukion teemaopintojen toteuttamiseen. • Tarjota menetelmiä ja välineitä tutkielmien ja projektien arviointiin. • Kehittää valmiuksia yhteisopettajuuteen. • Kehittää toimenpiteitä lukioiden ja korkeakoulujen rajan kaventamiseen sekä innostaa lukiolaisia korkeakouluopintoihin.
Toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> • Markkinoitiin koulutusta ja vastaanotettiin ilmoittautumiset koulutuskokonaisuuksiin. • Suunniteltiin koulutussisällöt ja kehitettiin koulutusmateriaalit. • Toteutettiin kolmelle koulutusryhmälle lähiovetuspäivät 1, 2 ja 3. • Ohjattiin verkkotyöskentelyä (oppimistehtävät, vertaispalaute). • Kutsuttiin yliopistojen ja kirjastojen edustajia osallistumaan lähiovetukseen. • Toteutettiin asiantuntijoiden kouluvierailuja.
Nuorisolain arvopohja	Tutkielmien teko kouluissa tukee laaja-alaista osaamista ja kehittää ajattelua ja oppimaanoppimista.
Nuorten osallistamisen tapa päätöksentekoon	Koulutus aktivoi osaltaan myös toimintaa koulussa, siten että oppilaat oppivat ennen kaikkea monipuolisia itse- ja vertaisarviointityötapoja.
Viestintä ja markkinointi	<ul style="list-style-type: none"> • Markkinoitiin koulutusta Twitterissä, Facebookissa sekä sähköpostitse kuntien opetustoimille, kouluille ja opettajille.

	<ul style="list-style-type: none"> Koulutuskuulumisia kerrottiin Twitterissä ja Facebookissa.
Arviointi	Koulutuksen lähiopetukseen osallistui yhteensä 64 opettajaa, joista 32 suorittavat kurssin pitkäkestoisena prosessikoulutuksena (osallistuvat kaikkiin koulutusosioihin).
Alueellinen toiminta	Koulutuksen lähiopetus toteutetaan Espoossa, Vantaalla, Tampereella ja Oulussa. Lähiopetukseen osallistuu opettajia myös muilta paikkakunnilta.
Vapaaehtoiset toimijat	Osana koulutusta opettajille tarjotaan korkeakoulujen ja muiden asiantuntijoiden vierailuja kouluissa oppitunneilla ja tutkimuskursseilla. Nämä asiantuntijat ovat vapaaehtoisia. Yhteensä on kaavailtu toteutettavan 120 vierailua.
Vastuhenkilö ja yhteistyö	MeK, Aalto Junior, Tampereen keskuskirjasto Metso, Oulun kaupunkikirjasto, Oulun ja Tampereen yliopistot.

TOIMISTO JA HALLINTO

Opinkirjon kotisivujen uudistus aloitettiin. Uudet sivut valmistuvat vuonna 2019.

Jäsenjärjestöt

Yhdistyksellä on 11 jäsenjärjestöä:

- Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry
- Finlands Svenska Lärarförbund rf
- Koululiikuntaliitto KLL ry
- Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
- Opetus- ja Sivistystoimen asiantuntijat OPSIA ry
- Suomen Harjoittelukoulujen opettajat ry
- Suomen Lukiolaisten Liitto ry
- Suomen Luokanopettajat ry
- Suomen Opettajaksi Opiskelevien liitto SOOL ry
- Suomen Vanhempainliitto ry
- Sydkustens landskapsförbund rf.

Lisäksi Opetushallituksella on puhe- ja läsnäolo-oikeus hallituksen kokouksissa.

Yhdistyksen työryhmät

Yhdistyksellä oli kaksi työryhmää: puheenjohtajisto ja henkilöstötyöryhmä. Työryhmät valmistelevat esityksiä hallituksen päätettäväksi.

Puheenjohtajisto tukee toiminnanjohtajaa operatiivisissa asioissa, strategisessa suunnittelussa sekä valmistelee yleiseen hallintoon liittyviä asioita ja yksittäisten työntekijöiden henkilöstöasioita. Henkilöstötyöryhmä valmistelee koko henkilöstöä koskevia henkilöstöasioita.

Puheenjohtajisto kokoontui toimintavuonna kolme kertaa. Tapaamisten lisäksi asioita hoidettiin sähköisellä yhteydenpidolla. Henkilöstötyöryhmä kokoontui kaksi kertaa. Molempien asialistoilla painottuivat henkilöstökysymykset.

Vuosikokous ja hallitus

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin 27.3.2018. Lisäksi sääntömuutoksen vuoksi pidettiin ylimääräinen yhdistyksen kokous 15.11.2018. Hallitus kokoontui neljä kertaa. Hallituksen kokousten yhteydessä järjestettiin henkilöstön ja hallituksen yhteisiä kehittämispäiviä, joiden teemat keskittyivät toimintavuonna hallituksen ja henkilöstön välisen vuoropuhelun syventämiseen ja valmisteilla olleen henkilöstöstrategian työstämiseen yhteisen näkemyksen saavuttamiseksi.

Loppuvuonna toteutettiin kysely hallitukselle järjestön hallitustyöskentelyn kehittämistä.

Henkilöstöohjelman toteutussuunnitelma

Järjestöllä on henkilöstöohjelma. Toimintavuonna sitä toteutettiin mm. seuraavasti:

a) Henkilöstöstrategia

Toimintavuonna luotiin Opinkirjolle henkilöstöstrategia, joka korvaa henkilöstöohjelman. Koko organisaatio osallistui prosessiin.

- Henkilöstö kokoontui käsittelemään strategiaa kolmesti ja lisäksi aihetta käsiteltiin viikkopalaverien yhteydessä.
- Henkilöstötyöryhmä kokoontui kaksi kertaa ja kävi lisäksi sähköpostikeskustelua.
- Hallitus käsitteli henkilöstöstrategiaa kaikissa neljässä kokouksessaan.
- Henkilöstön ja hallituksen yhteisiä kehittämispäiviä pidettiin neljä, kunkin hallituksen kokouksen yhteydessä.

b) Työhyvinvointi ja työkyky:

- Kokoaikaisissa työsuhteissa tarjottiin lounasetu.
- Henkilöstöä kannustettiin jakamalla liikunta- ja kulttuuriseteleitä.
- Ennaltaehkäisevään terveyteen panostettiin tukemalla henkilöstöä taloudellisesti.
- Varattiin resurssia työterveyspsykologian ja työnohjaukseen.
- Henkilöstöllä oli virkistystoimintaa. Kesäkuussa pidettiin liikunnallinen virkistyspäivä ja joulukuussa vietettiin pikkujouluja Luontaiset taipumukset-workshopin ja hemmottelun merkeissä.
- Henkilöstöä kannustettiin suorittamaan Cooper-testi joko juoksemalla tai uimalla.

c) Henkilöstön koulutus:

Henkilöstölle järjestettiin tarvittaessa lyhyt- tai pitkäkestoista koulutusta kehityskeskusteluissa ja toimiston yhteisissä tapaamisissa esiin nousseiden tarpeiden sekä mahdollisten työn sisältöjen muuttumisen takia.

Yhdistyksellä on luottamusvaltuutettu ja työsuojaletuvaltuutettu. Työnantaja on järjestäytynyt Palvelualojen työnantajat PALTA ry -liittoon.

TOIMINTASUUNNITELMASSA MAINITUT LYHENTEET

AVI	=	Aluehallintovirasto
EUCYS	=	European Union Contest for Young Scientists
GENIUS	=	GENIUS Olympiad
HYOL	=	Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto ry
ISEF	=	The Intel International Science and Engineering Fair
LUT	=	Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto
Nuva	=	Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry
OAJ	=	Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
OKM	=	Opetus- ja kulttuuriministeriö
OM	=	Oikeusministeriö
OPH	=	Opetushallitus
Oske	=	Osaamiskeskus
OSKU	=	Suomen Opiskelija-Allianssi
SAKKI	=	Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto
SOOL	=	Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto SOOL ry
SOPO	=	Suomen Opinto-ohjaajat SOPO ry
SURE	=	Suomen Rehtorit ry
TEK	=	Tekniikan akateemiset TEK ry
ÄOL	=	Äidinkielen opettajain liitto ry